

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden a kiadóhivatalban, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Kiadóhivatal:
CIRNER J. JÓZSEF
papírnagykereskedése, hová az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAPON.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedre 1 frt.
Hirdetmények díja:
□ centiméterenként 3 kr.
Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek. Bélyegdíjért 30 kr.
Nyitlér sora 20 kr.

Vármegyénk területi rendezése.

Kiválóan érdekes tanulmányt képez kutatni a vármegyék eredetét, alakulását, egyházi, hadügyi, közigazgatási, bírósági beosztásának fejlődését és változását. E tanulmány különösen az erdélyi részekre nézve érdekes, melynek a vezérek koránál, sőt Szent Istvánon kezdve a XII. század elejéig terjedő korszakról szóló történelméből aránylag nagyon keveset tudunk, pedig a vármegyék alakulására nézve a XI. XII. és XIII. századokban történtek volna a legérdekesebbek, miután azokból láthatnók meg részletesen azon indító okokat, melyek a fejlődést és átalakulást szükségessé tették s azon viszonyokat, melyek között a fejlődés létesült s azon egyéneket, kiknek bölcs belátása és gyakorlati érzéke vezette ezen érdekes folyamatot.

Az bizonyos például, hogy Fejérvármegye Gyulafejérvár főközponttal a legrégebb vármegyék egyike volt, mely eredetileg az Aranyostól kezdődőleg a Barcaság földjét is magában foglalta. A századok letelepedésével később több kisebb, nagyobb rész szakadozott ki belőle, míg végre felső kerülete, az 1876-ban megszünt Felsőfejérmegye oly sok darabból állott, hogy először József császár tényleg, azután a 30-as évek országgyűlési bizottsága elvileg megszüntette.

A vármegye 1688 évi közigazgatási felosztása mutatja, hogy a szolgabírói járásokra való felosztás már régi keletű s érdekes körülmény, miszerint József császár nagyon keveset változtatott rajta, utánna egész 1871-ig is — természetesen az abszolutizmus korát kivéve — a járások beosztása ugyanaz maradt.

1876-ban nevezetes területeket vettek el vármegyénktől, de beosztását, — területei külön nem egészítvén ki a törvényhozás, jobba nem tették.

Most újra szó van a közigazgatási és bírósági területek és székhelyek egyesítéséről. Kétségtelenül helyes az eszme, ám a gyakorlatban nem mindenütt kivihető, hiszen bármennyire tá-

mogatnia kell egymást a két faktornak, tevékenységi köre lényegesen különböző. De ha már a belső beosztást ez elv szerint keresztül kívánják vinni s ez sok helyt ma is meg van s még egy-két helyen lehetséges, csouálkozásunkat kell kifejeznünk a felett, hogy miért nem kezdődik a radikális munka a vármegyék területi kikerekítésével, mert hogy pl. Dáse. Toroczko csakugyan inkább a mi vármegyénkhez gravitál, minden tekintetben, az kétségtelen.

Helyes területi kikerekítés nélkül a belső beosztás mindig kiigazításra szorul, ezt tudva, csakugyan ott kell kezdeni a munkát, a mellyel előbb-utóbb végezni fogják.

A közigazgatási bizottság gyűlése.

A közigazgatási bizottság f. hó 11-én tartott ülésén Zeyk Dániel főispán elnökölt. A hivatalos tisztviselők mind jelen voltak, a választottak közül Batta Bertalan és Moldován János kanonok.

Az alispán bejelentvén, hogy Czintson, Gezsén, M.-Csesztvén a helybeliek között kolera esetek merültek fel, Nagyenyeden pedig egy idegen utazó meghalt, tudatja egyszersmind, hogy a szigorú intézkedések foganatosítva lettek s így különösen N.-Enyeden a rendre és tisztaságra nézve minden lehető meg-tett a városi tanács. A szűret lehető későn kezdése érdekében felhívást intézett a szőlőtermelő vidékek hatóságaihoz. Bajnovics A. panaszos ügyében felterjesztés intéztetik a pénzügyminiszterhez utasítás és tájékozás szerzés végett. Szohodoli Naritja Geraszimnak és Kertész Jova fiának kivételése nőülése iránti kérése ajánlólag a honvédelmi miniszterhez lett terjesztve. Fodor M. panasza kiadatik a kir. ügyészségnek további eljárás végett. Érdekes volt több Enyeden lakó állami tisztviselő fellebbezése, melyben a letelepedési díj fizetése alól magukat felmentetni kérik; a bizottság kimondta, hogy miután mindenkinek bizonyos község kötelekébe kell tartozni, azoknak, kik más község kötelekében nem maradtak meg és enyedi illetékességük akarnak lenni, a törvény által megengedett s a szabályrendelet által kiszabott díjat fizetni kell. P o p p kir. pénzügyigazgató jelentése szerint Demkovics Ágoston állami végrehajtót a m. kir.

pénzügyminiszter a Budapest vidéki pénzügyigazgatóságához helyezte át. Az adóbehajtás a múlt événél sokkal kedvezőtlenebb, a gyenge gazdasági viszonyok miatt; így pl. a tatói körjegyző 4 községből csak 40 frt 47 krt szedett fel. Az alvinczi, balásfalvi, kis-enyedi, m.-igeni és verespataki járásban az italfogyasztási és szeszitalmérési adóknak biztosítása iránt a lépések megtétek, miután egyes vállalkozók az eddig biztosított összegnél kedvezőbb ajánlatot tettek.

Egyenes adóban befolyt: 290090 frt 79 kr, hátralék: 660055 frt 2 kr. Hadmentességi díjban befolyt; 2103 frt 79 kr, hátralék: 41468 frt 36 kr. Fogyasztási és italadóban: 222303 frt 16 kr, hátralék: 19375 frt 92 kr. Bélyeg és jogilletékben. 17895 frt 80 kr, hátralék: 211677 frt 16 kr. Jelenték egyedértékben bejött: 8381 frt 98 kr, hátralék 23736 frt 98 kr.

Több adóleírás után Tóth M. árvaszéki elnök tette meg gondosan ápolat árváiról és gondnokoltjainól jelentését, mire Nádory V. kir. épít. hivatali főnök jelenté ki, hogy az állami uton rend van, 700 kavicsalmot kihordottak, — a törvényhatósági utakon sem fordult elő közlekedési akadály. A zalathna—nagyalmási új törvényhatósági utvonat közigazgatási bejárása Landau Gusztáv épít. felügyelő által megtörtént. A szép terveket Albert Iván mérnök készítette s ő állotta ki a felügyelő által rendezett tüzpróbát azzal az eredménynyel, hogy kisebb kanyarokból nagyobbakat fognak esinálni. A másik közigazgatási bejárás a mikoszásza—kiskapusi vonalon volt, mely szerint Mikoszászánál a Küküllő áthidalatit és Csicsó-Holdvilág is közelebb fog jutni a világhoz. Az utadó is gyengén foly be, t. i. a régi hátralékból 531 frt 82 kr, az 1893. évből pedig 4604 frt 6, kr s így az összes hátralék 114322 frt 65 krt tesz. Több utalványozás után dr. Havas Gy. kir. tanfelügyelő szerint az iskolázás általában megindult a verespatakit kivéve, hol az egyik tanítónő beteg. A tövisi iskolához Szohner Béla lett kinevezve, az alvinczi iskolától pedig Kittelt Mária Kispestre helyeztetett át. Megvizsgálta a nagyenyedi polgári és elemi iskolát s egy rendes ének és torna-tanító rendszeresítése végett előterjesztést tett. Kutyfalván a felekezeti iskolának államosítása szükségesnek mutatkozik.

Csiky László kir. ügyész jelentése után, dr.

A „KÖZÉRDEK” TÁRCAJA.

Szomorú-fűz.

(Reminiscentia).

Emlékszel-e? . . .

Nem, nem . . . Te már nem emlékszel semmire csak én emlékszem reád, a szőke-fürtű gyermekre, kit angyalomnak hívtalak. Igen, angyalom voltál s az Isten tén megirigyelt, hogy egy szegény halandónak szebb angyala van mint neki; — azért vett magához.

Most itt vagyok sírodnál, oh én égbe szállt angyalom s forró könnyeimmel öntözöm azt a kis szomorú-fűzát, mit a kikelet s én hoztunk sírodra.

Emlékszel-e? te kívántad, hogy ha majd nem léssz, minden kikeletkor egy barkát hozzak sírodra, hadd arról tudj meg, hogy még mindig szeretlek.

Emlékszel-e a barka történetére, kedvesem? . . .

Elmondom a sírodon nyíló virágnak, a zizegő fűnek, hadd tudják meg ők is . . .

Beteg, nagyon beteg voltam testileg lelkileg. Az orvosok fürdőre küldtek. Így kerültem én megtörött testtel, szárnyszegett lélekkel egy enyhe levegőjű, kies fekvésű vidékre. A csöndes kis fürdőn pontosan folytattam kurámat. Minden reggel és este megittam rendes kecsketej porciómát s aztán az árnyas sétátéren járkálgattam. Mikor már annyira erősödtem, néha-néha neki mentem az erdőnek s örömmel hallgattam a csalogány dalát, a rigó fűtyét, a pintyek csippegését. Mindez jól esett beteg lelkemnek.

Egy ily sétám alkalmával két nővel találkoztam a pássitos hegyi uton. Az egyik anyád volt, a másik pedig

te, oh én elhervadt virágom. Azelőtt is gyakran láttalak már a sétányon, a mint vigan, nevetgélve járkáltál alá s föl. Űde, friss arcszíned volt s ki sejtette volna, hogy te mégis nem csak szórakozást jöttél keresni a fürdőre.

Hozzátok csatlakoztam s aztán együtt jártuk be a vidéket.

Előbb közömbös dolgokról társalogtunk, de aztán a te kedves közlékenységed bensőbbé tette beszédünket. Megkérdezted, miért vagyok mindig oly szomorú, zárkózott s miért kerülöm a társaságot? S oly nyílt, bizalomkeltő tekintettel néztél reám, hogy én méltónak tartottalak elmondani neked szenvedéseimet.

Elmondtam, hogy nem voltam mindig ilyen, hogy én is kergettem tarka pillangókat s futottam elérhetlen ábrándok után . . . Elmondtam, hogy én is voltam boldog egykor, mikor még a nyíló virág s a lány mosolya öröme hangolták szívemet. De boldogságom a világ s egy csalfa lény kezében játékszerré vált s az lett vége, mi minden játékszernek, — szertefoszlottak, eltűntek azok is . . . Szenvedtem, nagyon sokat szenvedtem, mert bántott a csalódás. Egyszer aztán nagyon beteg lettem s vágytam a halál után. De az nem jött el. Most itt vagyok megtörött testtel, szárnyszegett lélekkel . . .

Te részvételt hallgattad sorsomat s nekem ugy tetstett, hogy néha-néha egy könyecsképpel törültél ki szememből.

Aztán te is elbeszélted, hogy te sem vagy olyan, mint a milyennek látszol. Bevallottad, hogy egy ölü kór emészt s érzed, hogy hamar itt hagyj új életet.

Fájtak szavaid nekem, s mintha már is el akarnál repülni, megfogtam kezedet. Kicsiny kezéd reszketett kezemben, s aztán egyszerre kikaptad onnan s elfordítád fejed, mintha valamit szégyenlened kellene.

Nem tudom, milyen érzések közt tértünk haza. Midőn este haza értök s én kimerülve ágyamba vettem magamat, sokáig nem tudtam aludni. Folyton ott lebegtél előttem, hol úde, viruló színben pajzánul, hol halványan, bánatosan. Mindig előttem volt szíid termeted. S az a kimondhatatlan érzés, mely akkor elfogott, midőn az erdőből haza tértünk, még mindig fogva tartott. Szereltem, részvét, vagy a közös szenvedés érzete volt, — nem tudom.

Mindig örültem, ha veled találkoztam s társaságodban lehettem. Vigasztaltuk, biztattuk egymást.

Egyszer, a mint a fürdő sétányán járkálgattam, előmbé álltál. Egy összefonódott barka volt kezeden. Kérdésemre, hogy honnan vetted, a sétátér végén álló szomorú-fűzre mutattál.

— Nagyon illik hozzánk, — szóltál s átadtad a szomorú fűzát. Elérttettem, mit akartál mondani veled. Keblemben rejtettem az összefonódott barkát s kezedet megfogva egy hosszú, forró csókot nyomtam reád. Most már tudtam, mit értek irántad: a barka megmagyarázta. Szerettelek a visszatérő életkedv leglángolóbb szerelmével.

Megkérdeztem, hogy szeretsz-e te is és te pirulva valltad be, hogy — igen. Aztán egy darabig nem szóltam semmit, a tuláradó érzésem nem adott hangot ajkaimra. Beh boldognak éreztem akkor magamat! Ugy képzeltem, mintha jövőnköntről föllebbent volna a fátyl s mi bele nézve csak egy hosszan tartó boldogságot látnánk. Romba dült légváraitam újra kezdem építeni, de most még szebbnek, diszesebbnek, mint a milyennek voltak. Ábrándokat szőttem, hogy ha majd új erőben térünk haza, megkérem kezedet s élni fogunk egymásnak, boldogul.

Te neveltél bohóságaimban, de aztán sőtét előérzet-

Magyar K. főorvos jelentése szerint a kolera szept. 18—19-én lépett fel Czintson 3 halálos esettel; 24-én érkezett M.-Ludas felől Nagyenyedre Goldstein György utazó ügynök, ki 26-án halt meg. 29-én M.-Gezsén és M.-Csesztvén lépett fel a betegség; az előbbi községben 6 beteg közül 4 halt meg; M.-Csesztvén 1 halálos eset volt. Az előírt óvintézkedések végrehajtásának biztosítására csendőrök lettek kirendelve. A roncsoló toroklob Abrudbányán 5-ből 2 halálos esettel, Nagyenyeden 2 halálos esettel, Verespatakon 6-ból 2 halálos esettel és Gyulafehérvárt 1 halálos esettel, Sárdon háromból 2 halálos esettel fordult elő. A vérhas Verespatakon 37 esettel fordult elő, meghalt 6. Hólyagos himlőben Muskán 14-en betegedtek meg, 1 meghalt.

A megyei kórházban 95 ápolttal közül meghalt 3, szeptember végén beteg maradt 45.

Nyári vándorlás.

(Folytatás.)

Tátrafüred. — Csorbai tó. — Gr. Zichy Géza.

El kell ismerni mindenkinek, a ki csak futólag is beutazta a Tátra-vidéket, hogy turista kirándulásra, ennél érdekesebbet, változatosabbat és kényelmesebbet oly nagy lánescsökkentő egybefüggő területen Magyarországon nem talál. De fel is használja ezt a körülményt az életre való nép s nem hiányzik a vállalkozási szellem, mely a vadregényes tájak szépségeit könnyen megközelíthetővé és teljes kényelemben élvezhetővé teszi. Jól esett szívünknek látni a pezsgő életet, vidám fölldundulást, mely a természet szépségeinek szeretetét s a vagyoni jólét fejlődését egyaránt tanúsítja.

Augusztus 11-én friss, — mondják határozottabban, — bizony hideg volt a reggel Tátrafüreden, úgy hogy a 7—8 fok melegt vidám kandaló tűz segített legalább 16 fokra emelni. Ezt a rendkívüli látványt is élvezve elbucszunk dr. Pap Samu kedves családjától s felső Tátrafüredre át Dr. Tátrafüredre értünk, mely kitűnő védett helyzeténél fogva csakugyan kiválóan alkalmas téli asy-lum a mellbetegek számára s melyet dr. Szontagh Miklós nagy áldozatkészséggel, ritka szakértelemmel és kényelemmel rendezett be.

Megváltva az 1 frt kocsiúton, melyből egy igen kényelmes ut készült, a változatos szépségű hegycsoportokban gyönyörködve haladtunk s ime egy új villatelephoz kerültünk, neve: Tátra-Széplak. Hogy némi tájékozást adjak a költségről, melyet itt a hatalmas Gerlachfalvi esucs alján épült és épülő villatelepeken élni lehet, ime kijegyzem, hogy esziosan berendezett szobákat 80 krtól 2 frtig, meleg kádforrást 25 krtól, törpefenyő fürdőt 35 krtól (Stooszbán 50 kr, Tátrafüreden 80 krtól) lehet kapni. Egész heti ellátás étlap szerint 12 frt, table d'hôte öt fogással 1 frt 20 kr. Egy tehéncorda mindennap friss tejet ad s aki a fuom kárpáti mézet szereti, 20 krtól tejet kap. Meg is volunk elégedve a helylyel s a névvel, csak egy feltűnő ellentét bosszantott némileg: a sétáló publikum között egy csomóban annyi csunya arcot utunkban még nem találtunk. Miután pedig el voltunk kényeztetve a sok Istent teremtetett szépség látásával, szép jövőt és szebb népet óhajtv Széplaknak s a Gerlachfalvi

től elborultán sóhajtottad, hogy mi csak most vagyunk boldogok s többet tán nem is leszünk azok soha . . .

— Látod, — szólál — az a két egymásba fonódott szomorú-füzág el fog hervadni . . . Oh ne építs ábrándokat . . . Én érkelek, hogy nem sokáig élek . . . Ha meghalok, minden kikeletkor tégy egy szomorú-füzágot (szentelt barkát) síromra, én megérem s arról tudom meg, hogy még mindig szeretsz.

Keblemre borultál s zokogni kezdted. Hiába próbáltalak bohó szavakkal felvidítani, hiába erősítettem, hogy csak futó érzés az egész.

Azután többször találkoztunk még s boldog szerelmünk nem egy vidám órát szerzett; de az a sétatéri jelenet mindig emlékemben volt.

A kellemesen töltött idő hamar elrepült.

A fürdővadás is lejárt. Mindketten hazatértünk miután megígértük egymásnak, hogy levelezni fogunk. De tudja Isten, midőn bucsut vettünk egymástól, én úgy találtam, hogy megismerkedésünk óta te sokkal halványabb vagy s viruló színed elhagyott. A forró szenvedély ott hagyta nyomait rajtad.

A közelítő ősz egy levelet hozott töletek — fekete kerettel.

Most itt állok síroddal, oh én elhervadt virágom, s könnyeimel öntözöm azt a kis szomorú-füzágot, mit a kikelet s én hoztunk sírodra.

Tar Gábor.

felhő köpenybe burkolt esnesnek, sietünk tovább. Az ut laessankint emelkedve, magasabb régiókba vezetett. A szép sudar fenyők helyét mind nagyobb kiterjedésben a gyalog fenyő foglalta el. Végre egy nagyszerű, villacsoport tűnik elő, a vendéglő előtt megállunk, az imposans alaku főpincér elegáns frakkban előrehal s kérdéseinkre mély sajnálattal jelenti, hogy: szoba nincs, mert ma itt a Csorbai tónál bál lesz! Dehogy estünk kétségbe ezért: megmondtuk, hogy már csak sziveskedjék a pakkokat behordatni, estére bárhogy is szobát keríteni, mert mi is bálozni akarunk s azzal neki indultunk látni és élvezni. De volt is mit! A csorbai tó igazi gyöngye a szép kárpát vidéknek. Először is egy most épülő, nagy, emeletes, szöglet tornyokkal ékes villa fel indultunk, midőn egy athleta természetű, vállas öreg ur közeledett felénk: a csorbai tó tulajdonosa, a gazdag Szentiványi József. Nagyon szívesen fogadott, megmutatta az új villát, elmondta, hogy itt van gr. Zichy Géza; hogy két villát kivéve a többi mind ő építette stb. Azután kimentünk a vendéglő nagy terrassára, melyről briliáns kép tárult fel. Előttünk a széles tó tükör, szemben a háttérben a Kárpátok óriás ormai, közöttük egy völgy, melynek mélyében levő magas sziklafalról — messziről tekintve — vékony fehér fonalként látszik leomolni egy pompás zuhatag. A tó partján körül széles sétány vezet, mely József főherceg nevének tisztelőre „Klotild-sétány” nevet nyert. Az utat sűrű fenyő-csoport, főleg a törpe fenyő fogja körül. A tóba balról egy kis félsziget nyúlik be, melyen szintén villák vannak építve. A tó tiszta vizén csónakok, sandolinok ringanak. És ha atótól megfordul az ember, lent mélyen egy hosszú, széles völgyet lát elhúzódni, telve Liptó vármegye városkával és falvaival. Gyönyörű látvány, melyet koronként eltakarnak a lábainkúal uszó fellegek.

De ime esengetnek ebedre, mely mozgósítja és egybehozza a vendégek tömegét, kik közül a liptó-megyei régi nemes családok rokon tagjait a váratlan viszontlátás örömeivel üdvözöljük; sőt ime a távol Alsófehérmegye egyik derék fia Vinczei Károly is, mint csorbai törzsvendég lép be kedves nevével. A vidám ebéd után a kávéházba vonult a társaság egy része, hol ritka élvezet jutott számunkra.

A kanapán egy karesu, szőke, igen rokonszenves arcú férfi ül, élénk eszegegésben a körül levő hölgyekkel, míg a férfiak részint az asztal körül, részint a pam-lagon ülve szivaroztak és kávéztak élénk diskurzus között. A hölgyek kérésére a vidám ur feláll, a zongorához ül, maga mellé szólít egy kisdéd, barna fiatal embert, ráut a zongorára s ime akkor veszem észre, hogy csak bal kézzel játszik; gr. Zichy Géza volt a költő, zeneköltő s az opera intendánsa, ki pár nappal előbb Tátrafüred körül a Kárpátokat másképpa, elcsuszott a meredek sziklakon s csak vezetője éberségének és acélerejének köszönhető, hogy egy kis horzsolással megmenekült a biztos haláltól. Most aztán zengett a zongora, azt mondhatnám, hogy sirt, nevetett, táncolt, éppen — mint a mi szívünk, melyet három hatalmas erejű férfi kéz mesteri játéka villanyos erővel tartott hatalmában. Ily közelből és a fesz-telen jó kedély ily pompás kifejezésével arcán, ajkai között szivarral látva ezt a csodás tehetségű művészt, a mint erőteljesen kifejtett balkezelével játszik, nem esoda, ha öreg és fiatal, nő és férfi egyaránt elragadtatva tapsolt, éljenzett s köszönte a páratlan élvezetet. Játzott aztán a gróf egyedül, játszott kísérője Szikla Gábor szintén valódi bravourral, a társaság édes gyönyörrel telve hallgatótt. Végül a gróf felállott s azon indítványt tette, hogy mielőtt vacsoráznánk s bálba mennénk, gyűljünk ismét össze, szívesen fog ismét játszani, mit persze nagy örömmel fogadott mindenki; arra aztán a gróf felvette kerek feketé gallérlőpenyét s a társaság a szabadba indult.

A délután többi részét a tó körül sétálva töltöttük s annak szépségében különböző pontokról gyönyörköd-tünk. Este 7 órakor pontosan megjelentünk a kávéház zongora termében, hol ismételve részesültünk az élvezetben, Zichy Géza gróf és titkára művészi zongorajátéká-ban. A gróf legújabb művéből „Alár” operájából volt szíves részleteket játszani, az operában előforduló ballet szövegét is elmesélvén. Az opera a jövő év folyamán fog színre kerülni. Ütött a bálba indulás órája! Az egész társaság megindult a pazarul világított hotel felé; hol előbb kedélyes vacsorát költve el, 9 óra felé megkezdődött a tánc. Szép fiatal leányok, menyecskek jelentek meg a mulatságon Liptóból, Gömörből, Szabolcsból és táncosokban sem volt hiány, mert élőkön a 78 éves Szentiványi Józseffel olyan igazi tüzes magyarországi csárdást kezdtek járni, a mi két álló óra hosszat eltartott. „József ur”, a mint az öregnek nevezik, rendre táncoltatta a szép menyecskéket. Meg kell adni, hogy a mily kitarótt a liptói urak a sok fáradsággal és nehézséggel egybekötött mező gazdaság művelésében, ép oly kitaróttan és jó kedvel tudnak mulatni, ha rá kerül a sor. A bál is reggel 7 órakor ért véget, a mikor is dehogy fekdtek le, megint a kávéházba igyekeztünk — most már szakadó esőben — s ott reggelizve kedélyesen eszegeve töltöttük az időt.

Viator.

(Folyt. köv.)

LEVELEZÉS.

Abrudbánya, 1893. október hó 11.

Válasz „Egy kis tanügyi helyreigazítás”-ra.

„Molnár Albert, ev. ref. lelkész, iskolaszéki elnök” aláírással a „Közérdek” folyó évi 40-ik számában, „Egy kis tanügyi helyreigazítás” címen egy cikk jelent meg, mely — minden jóakarattal — ugyanezen lap folyó évi 39-ik számában „Tanügyi” címen megjelent cikkre vonatkozólag, egy kis meutegetőzés, jobban mondva: cáfolat akar lenni.

Nem célok nekem se senkivel s még kevésbé egy „Tanügyi” iránt érdeklődővel” polémiába becsátkozni, avagy férelmesem utona netáni személyeskedésbe menni át, ettől visszatart szerénységem; de az iskolák ügyeit megvallom mindig oly nyílt, tiszta szemekkel néztem és kísértem, miknek semmi néven nevezendő szemüvegére nem volt szüksége. Én a miket iskoláink állapotáról írtam, azokra saját tapasztalataim folytán szerzett tiszta meggyőződésemet vezettem; csak mikor ezt tettem, nem gondoltam, hogy akad olyanra is, kinek ezáltal a tukszemére hágok. Teljes világ életemben egyedüli politikámat — miről mindig a legszívesebben beszéltem — a „nevelésügy” képezte, s hogy ennek érdekében igazat mondtam — ugy-látszik — betört a fejem.

Mint minden embernek magafelőle hajlik a keze úgy a nevezett tiszteletes ur sem késett saját felekezeti iskolája érdekében „helyreigazításával” előállni, s abban a nevezett cikkemet a nyilvánosság előtt alaptalan rágalomnak s ráfogásnak nyilvánítani. Nem akartam az egyes iskolafentartó felekezeteknek kimagaslóbb hibáit, hanyagságait — a kérdéses ügyben — részletezni; de most már bő alkalmam nyílt arrazéve, hogy a „tek Szerkesztőség” szíves engedelmével — épen az abrudbányai ev. ref. iskola részletesebb ismertetésével foglalkozzam.

Hogy az abrudbányai ev. ref. iskola egy rövid évtől fogva is kedvezőbb stadiumban áll, ezért az érdem egyedül csak a jelenlegi ev. ref. tanítóit illeti; ki, amidőn elődjének elhatározása folytán Abrudbányára tanítónak megválasztott s az 1892. év dec. 23-án állását elfoglalta, a sajnálkozás érzete között nem csekély erélylyel kezdett döntő befolyást gyakorolni egyházára, hogy a reá oly rég várakozó elhanyagolt iskola átalakítása, újjászervezése érdekében a kellő lépések megtételesek. Ő vitte keresztül, hogy azon közfal, — mely által két sötét viskóra volt felosztva a mostani tágas terem — lebontassék s az anynyi éveken keresztül rongált állapotban levő iskolai padok megigazittassanak, használhatóvá tétessenek. Ő igazította meg annak megrongált ablakait, hogy azok kinyithatók és betelhető legyének, melyek a megelőző években folytonosan tele voltak rakva az öreg tanító virágcserepeivel, melyek miatt nemhogy kellő világosság lett volna a tanteremben, de a 10 perci szellőztetések is megakadályozva lettek. Biztos tudomásom van arról is, hogy az öreg tanító cselédjét mindig az iskolateremben háltatta, kinek szennyves ágyműje az egész tanítói család szennyves változóival együtt — a tanítók alatt is mindig — a tanterem egyik szegletében volt elhelyezve mindaddig, míg az 1891. év tavaszán egy hivatalos iskolai szemvizsga alkalmával a helybeli rendőrkapitány azt meglátva, hivatalosan utasította — az akkor sem létező ev. ref. iskolaszéket annak, a teremből való eltávolítására, mire éppen a nevezett tiszteletes ur vitte föl a kapott hivatalos felszólítást az akkori öreg tanítójának intézkedés céljából.

Nem volt egy téli, disznóölési saison, mikor az iskola tanítója ne a tanteremben, még pedig annak asztalain s padjain végeztette volna leöltet disznója feltakarítása körüli ceremóniákat minek undorító bélsárszaga még hónapok multával sem volt kiszellőzhető. Fájdalom! de ilyen volt az abrudbányai ev. ref. iskolának már csak a külső megjelenése is.

Ami pedig a belső berendezést a tanszerket illeti, tudomásom szorint — egy pár évvel ezelőtt is — csak két füstös, régi felosztású térképből (Magyarország s a föld öt része együtt) állott, melyek — látszólag — többet heverték az iskolapület padozatán (hiján), mint bent az iskolában. Hallomás folytán índom, hogy egy néhány természettani tanszerrel is rendelkezett az abrudbányai ev. ref. iskola; de biztos tudomásom van arról is, hogy azok nem az iskolában voltak elhelyezve, hanem a nevezett „Tiszteletendő” ur kamrájában, melyek nem az iskolás gyermekeknek szolgáltak — a tanítás alaposabb megértése végett — szemléltető eszközül, hanem — hihetőleg — a legyeknek s a pókoknak állottak — tanulmányozás céljából — szabad rendelkezésük alatt.

Az iskolaszéket s az iskolafelügyelő bizottságot illetőleg azzal tetszett a nevezett „Tiszteletes ur” védekezni, hogy ugyis csak időkérdése már az abrudbányai felekezeti iskolák államosítása, melyből kifolyólag tartotta azoknak létesítését, szervezését szükségtelennek; igen de meg-tetszett feledkezni arról is, hogy ezen államosítási eszme alig kétévűl fogva pendítettett meg, s azelőtt pedig nagyon sok év fordult le, melyek alatt „a nevelésügy”

szintén az ál-pangott.

A fölho-gendő lesz, iránt érdeklő-lélje meg n-ily iskola azo-van? Leheisé-zott iskolák b-gyarság főnné

Ha a le-bárki az elmu-tébb hangon-lehetetlen.

Valóban-citromhoz, me-tejlődő apró n-citromból ju-fentartó feleke-közt épen az-nevezett „tiszte-tással, én arró

A szegén

Azt mon-van a férfiak k-táncoló. És ige-a nemtáncoló-kban, hogy a le-ságban van szá-csakis Amerika-ki nem táncos

Nos hát, merő vagyok-minthogy ráad-kik boldolduna-számítanom.

Mindazon-a mely ép moe-Hátha vegyül e-sobjaj . . . ha

A nem t-nem tudnak tá-mernek. Jó m-gránátalmával: hogy az Ádám-Nézetem és nem-duljak. Ott volt-lomban tartott. H-isszaságom dace-a szememet. M-erről panaszokd-gitástól van, de-mely egész öste

A fillérest-nek, hogy t. i.-jök iránt viselte-érkek abban, ho-ért. De ebben s-telen voltam a-kedves kényszer

Igelőszőn-kedves szinpadí-A zongora-előc-hogy betöltésé-dig — mely m-hogy az oda se-tartás alatta a n-aztán tetszése s-dochozik egy od-ségről. Igen, így-nevezett klasszik-is lehet kívánni-tól, mint a mien-lelkeseitni.

Hanem Pa-hogy vagy franc-méltóbb magyar-hogy mindkettő-és érzete mege-sabb dologból i-ugy hallgató vo-mindenki az ee-„Te vagy, te vag

Mikor viha-teljesen lelkéből

Második po-Oh, az a felolvas-hogy elvész a tá-még nem is fiata-lehet bocsájtani, bocsájt magának) alakban alig jelo

szintén az általam informált, szérenesetlen állapotok közt pangott.

A fölhozottak alaposabb igazolására azt hiszem elegendő lesz, ha az a brudbányai felsőbb; s a „tanügy“ iránt érdeklődő körök általános véleményére hivatkozom. Kélsze meg maga a t. olvasó közönség is, megfelelhet-e ily iskola azon magasabbos rendeltetésének, amelyre hivatva van? Lehetséges-e hogy ily módon szervezett s gondozott iskolák képesek legyenek missiót teljesíteni, s a magyarság fennállhatóságának a valódi melegágyát képviselni?

Ha a legvilágosabb szemüvegen át tekint is vissza bárki az elmúlt idők alatti iskolai állapotokra, a legösszefüggőbb hangon sem felelhet másképp, mint azzal: hogy lehetetlen.

Valóban hasonlított „iskolaügyünk“ egy kicsavart citromhoz, melynek keserű levét, fájdalom! mindig egy tejlódó apró nemzedéknek kellett meginnia. S hogy a citromléből juttattam — érdemök szerint — az iskolafentartó felekezeteknek is, ezzel tartoztam s hogy azok közt épen az ev. ref. iskolaszék nagyérdemű elnökére, a nevezett „tisztelletes urra“ nézve volt a legcsipősebb hatással, én arról nem tehetek.

Egy tanügybarát.

A szegény tanulókat segélyező kör estélye.

— 1893. év október hó 7-én. —

Azt mondta egyszer egy okos leányismerősöm, hogy van a férfiak között rosszabb az agglégényénél is: a nem táncoló. És igaz volt. Mert, kérem, a legtöbb agglégény a nemtáncolókból lesz. Hiszen ma még ott állunk Európában, hogy a leánnyal való megismerkedés csak a mulatságban van szabadalmazva. Ismeretlenül (vulgo: „blind“re) csakis Amerikában szokás házasodni. Az a férj pedig, a ki nem táncos, mérget vehet rá, hogy — szarvakat kap. Nos hát, hölgyeim, mindennek dacára én elég vakmerő vagyok kijelenteni, hogy nem vagyok táncos. S minthogy ráadásul még kritikát merek mondani önmókról, kik bolondulnak a táncért, a legrosszabb fogadtatásra kell számítanom.

Mindazonáltal appellálok az önök anyagi szívéhez a mely ép most könyörült meg a szegény tanulókon is. Hátha vegyül az általános megvetésbe részemre egy-egy sohaj: ... ha táncolna?!...

A nem táncosok három csoportra oszlanak. A kik nem tudnak táncolni, a kik nem akarnak és a kik nem mernek. Jó magam pedig úgy vagyok vele, mint egy gránátalmával: jobb szeretem nézni, mint megenni. Lehet, hogy az Ádám sorsától félek. Így tettem a mult este is. Néztam és nem jutott eszembe, hogy a borozóba beforduljak. Ott voltam végig és az egész estély kéjes izgalomban tartott. Hanem reggel vettem észre, hogy bornemisszaságom dacára is becsapott a katzenjammer: kinéztem a szememet. Most alig látok véle. Egy barátom — kinek erről panaszkodtam — azt mondta, hogy ez a rossz világitástól van, de én inkább hiszek annak a varázsnak, a mely egész öste fogva tartott.

A fillérestélyek rendszeren egy gyöngében szenvednek, hogy t. i. programmal bírnak. De ép ezen gyöngéjük iránt viseltetem nagy előszeretettel. Valami elégtételt érzek abban, hogy az unatkozó közönség megfizet a táncért. De ebben a programmban nagyon csalódtam. Kénytelen voltam a közönséggel együtt mulatni rajta. S mily kedves kényszerűség is volt az!

Iegelőször Pap Lenke k. a. lépett a színpadra. A kedves színpadi jelenség ezuttal zongora-előadást tartott. A zongora-előadásoknak rendszeren az a rendeltetésök, hogy betöltsék a zongora-pontot. A zongora-pontnak pedig — mely mindig első szokott lenni — az a célja, hogy az oda sem figyelő hölgyközönség hirtelen megtartsa alatta a napi pletykát. A szegény zongorázó hölgy aztán tetszése szerint ütögetheti a billentyűket és ábrándozhatik egy odaadó figyelemmel hallgató német közönségről. Igen, így szokott ez lenni nálunk, mikor az ugynevezett klasszikus darabok kerülnek színpadra. Hiszen nem is lehet kívánni egy oly pezsgő magyar vérű közönségtől, mint a mienk, hogy a Beethoven simphonáián tudjon lelkesülni.

Hanem Papp Lenke k. a. ról azt kell mondanom, hogy vagy francia szellemességgel, vagy a legszeretetre méltóbb magyar érzülettel bír. De leginkább hiszem róla, hogy mindkettőt tulajdona. Szellemessége kitaláltatta vele és érzülete megsugta neki, miként tudjon a legunalmasabb dologból is mulatságost teremteni. És Petőfi, ha úgy hallgatta volna végig őt, mint én — s azt hiszem, mindenki az este — lelkesedéssel kiáltott volna föl: „Te vagy, te vagy barna kis lány szemem, lelkem fénye!“

Mikor viharos tapsal megújrázták, kotta helyett teljesen lelkéből játszott. Mi is lelkünkben hallgattuk őt.

Második pont az Elekes László ur felolvasása volt. Oh, az a felolvasás! A fiatal leányok réme. Nem elég, hogy elvész a táncból egy óra, de az a csunya rendező még nem is fiatal embert kér föl. De Elekes urnak meg lehet bocsájtani, hogy felesége van (még tán ő is meg-bocsájt magának). A magyar „apró gentry“ oly kiváló alakban alig jelenik meg, mint az Elekes ur tolla alatt.

Az érte bolonduló fin de siecle-lány pedig előtünk állott.

Öt perc mulva fellebbent a tügöny és örömmel láttuk ismét kilépetti Papp Lenke kisasszonyt, a ki Cirner Laura kisasszony énekét volt zongorával kísérendő. A kedves, b-hízalgó hangot nem először hallottuk kis színpadunkról zengeni és most is meggyőződünk róla, hogy az kelleméből nem vesztett, sőt: érezhetőleg nye.t. Egy német románcot énekelt el magyarul. A falrengető önkénytelen tapsután kénytelenek voltak tovább is usztatni a közönséget a gyönyörűségben. De ekkor valóban usztunk mindnyájan. Mintha csak előre eszelték volna ki, a lehető legkedvesebben vették bele az ismeretes „mi köze hozzája“ kuplé utolsó sorának ismétlésébe. Ezt csak az képes élvezni, a ki jelen volt a kedves jelenetnél. Persze viharos lelkesedés közt igazították ki az enniváló színpadi sajtóhíbat. Nem hiszem, hogy lett volna valaki, a ki az elragadtatástól menekülni tudott volna. Hiszen, kérem a mai korrall együtt élünk; nem kell nekünk ma már még regényben sem, az eszményi tökélyű lény, kihez képest egy pedáns angol kisasszony valóságos szóra-kozott francia hölgy. Minek is? Ine, vannak nekünk földi tündéreink, a kik nem iparkodnak eltagadni, hogy Évától születek.

A kedélyes jelenetet Józsa Gyula ur szavalása követte. Hogy azt ne mondjam: Antóniusz szolt, legalább is annyit meg kell említenem, hogy igazi gyönyörűséget szerzett Shakespeare Julius Caesarja, e klasszikus szépségű mű, örökbecsű híres beszédének kiűnő elszavallásával reméljük, hogy a közönség tetszése arra bírja, miszerint jövőre is gyönyörködtetni fog ily jeles művek előadásával.

Befejezésül a theol. dalárda dícsőitő a dalt pontos énekben. Egy hibája volt csak, hogy nem az estély végén léptek föl. Hej! mert a magyar nótától elmaradhatlan a bor s a szép leány. Miért nem vártak kissé?

A tánc 12 óra utániig tartott. Ugy találtam, hogy az a hölgyközönség, mely estélyeinken mindig ugyanazon eleganciával jelenik meg, folyton gyarapszik fölülmulatlan kedvességben.

Most pedig bocsánatot kérek, hölgyeim, hogy a helyett, hogy beiratkozott volna az egyetemre, végigélveztem a szezon első estélyét Enyedén.

Czeglédi.

VEGYES HIREK.

— **Hivatali vizsgálat.** Széll Ignác belügyminiszteri tanácsos f. hó 14-én a reggeli gyorsvonattal városunkba érkezett a alsófehérvármegyei közigazgatás megvizsgálására. Megérkezése után azonnal hozzálatott kiküldetése végzéséhez, buzgalommal és szakértelemmel vizsgálván meg a pénztárt, aztan aa alispáni hivatal ügymenetét s rendre a többi hivatalokat. Valószínűleg még pár napig fog idülni a kormány e kiküldötté.

— **Papi jubileum.** Föt. Csató Ferencz, a tövisi róm. kath. egyházközönség érdemes plébános, pappá szenteltetésének 25-ik évforulóját f. hó 11-én ünnepelte, mely alkalommal egyházi és világi barátai közül többen személyesen is siettek kifejezni szerencsekívánataikat a csendes elvonultságban, zajtalanul és minden feltűnést mellőzötten jubiláló papnak, a ki vármegyénkben mindnyájunk tiszteletét, szeretét és vonzalmát méltán kiérdemelte, önzetlen barátsága és férfias jelleme, lelkipásztori tevékzsnyése és hazafias lelkülete, kiáló képzettsége és fényes szellemi tehetsége által. Jubilánsunk a budapesti és bécsi egyetemem nyerte kiképzetését s Gyulafehérvárt mint papneveldéi alkormányzó, Marosvásárhelyt mint tanár és káplán, Szent-Katolán mint lelkes, Tóvisen pedig 1876 óta szintén mint lelkes működve, a nevelés és lelkipásztorkodás terén tanusított sikeres buzgólkodása által, kiváló érdemeket szerzett magának. Ő, az ünnepelel derék férfiu méltán megérdemli, hogy ujjolag is lelkünk lelkéből óhajtsuk, miszerint a mindenható Isten tartsa meg őt hosszasan, a legjobb erőben és virulól egészségben, az egyház és haza díszére s javára. Vivat!

— **Tisztújítás Vizaknán.** F. hó 7-én részleges tisztújítás volt Csató János, kir. tan. alispán elnöklele alatt, melyen a képviselő-testület tagjai szép számmal jelentek meg. Az új gazdasági tanácsosi és egy rendőrbiztosi állást kellett betölteni. A gyűlés előtt Bakk Endre r. k. lelkész képviselői tag kérését adott be a választás elhatalasítása iránt, mi teljesíthető nem levén, az alispán felhívta a képviseletet két kijelölő bizottsági tag megválasztására, mire Gajzágó Tivadar és Borbát Pál megválasztván, az alispán maga részéről Szöcs Sándort és Kronberg Gyulát kérte fel. A gazdasági tanácsosi állásra Timár Károly, a város régi polgára s közügyeiben kiváló bajnoka, a rendőrbiztosira Dézsi Árpád folyamodtak és választották meg, mire Timár Károly Kronberg Gyula indítványára meghivatván a gyűlésbe, a megválasztottak az esküt ünnepélyesen le is tették.

— **Nyilvános köszönet és nyugtázás.** A szegény tanulókat segélyező körnek f. hó 7-én tartott „Fillérestély“-én felülfizetui szívesek voltak: Török Bertalan 40 kr., Czeglédi Miklós 20 kr., Cirner Józsefné önga 1 frt 10 kr., x. y. 20 kr., Lóte Lajos 20 kr., Nádori Vilmos 10

kr., x. y. 10 kr., dr. Werner Gyula 40 kr., x. y. 10 kr., dr. Gerasim Emil 70 kr., Szilágyi Farkas 1 frt, Nagy Károly (Brassó) 70 kr., Kővér János 20 kr. Összesen 5 frt 40 kr. Fogadják a nemesszivü adakozók, a szent ügy érdekében tett adományaikért hálás köszönetünket. Nagy-Enyed, 1893. okt. 8. A szegény tanulókat segélyező kör elnöksége.

— **Országos vásár.** Folyó hó 12—14-én tartott meg a baromvásár, nagy kínálattal, kereslet volt a szarvasmarhába magas árak mellett, más állatokban a kereslet csekély, nyomott árak mellett, a rendes kirakodó vásár nem nagy eredményre kecsegtet.

— **Villanyvilágítás.** A helybeli országos fey-intézetben a villanyvilágítás megkezdett már a napokban át fog adadni az intézet igazgatójának. Vajha városunk közönsége is pártolná a nem rég multba hangoztatott eszmét s városunkba is keresztül vihető volna.

Jókai Mór Magyar Nábobjának fuzetes diszkidása befejezéséhez közeledik. A most megjelent 15 fuzet is mutatja, mily kiváló diszmunkával fog irodalmuk ezen kiadás által gazdagodni. Minden fuzet ára 40 kr., kapható minden könyvkereskedésben.

Az Athenaeum Képes Irodalomtörténetének (szerk. Beöthy Zsolt) legújabb, tizenegyedik fuzete nagyszű műmelleklettel jelent meg, ez a gyulafehérvári Batthyányi könyvtár tulajdonát képező, s a könyvészeti irodalomban Esztergomi Missale név alatt szereplő kodox címkepe szines hasonmásban. Az eredeti a magyarországi középkori könyvfestésnek legrégibb s egyik leg-szebb emléke, melyet egy westfáliai származású, de hazánkban letelepedett plébános irt és festet: 1377-ben. A kodox főekessége a cimlap, melynek szövegét élénk színekben pompázó lombozatos lapszéli festés foglalja be, több miniatürképpel; ezek közt legszebb a kezdőbetűben levő, mely az anygali üdvözlöt ábrázolja, közepűtt a magyar koronával. A másolat, mely Ullmann József intntézetéből került ki, valódi remeke a hazai műiparnak. A fuzet másik melléklete egy XVI. századi magyar író füvészkönyvének cimlapja, mely egyszersmind egy középkori gyögyszertár berendezését is feltünteti. — Nem kevésbé érdekes a fuzet szövege, melyben Angyal Dávid folytatja a XVII. századi magyar történetírás ismertetését, találó iteletekkel jellemezvén e kor történetíróit. Utánna Erdélyi Pál a XVII. század lírai költészetéről értekezik, részletesen méltatván Rimai János verseit, a virágzó egyházi költészetet s az u. n. főrangu lírikusok (Beniczki P., Balassa B., Koháry I. s mások) költői műveit, különösen kiemelvén gróf Petrőcny Kata Szidónia asszonyét, melyeket e század leglíraibb atkötásainak nevez. A fuzet 3-ik cikkében Széchy Károly kezdi meg Zrínyi Miklós működésének jellemzését, itt még csak a bevezetést adván. A szöveget, mint mindig, ezuttal is sok érdekes kép disziti: arcképek (Bethlen G., I. Rákóczi Gy. Kemény János, Zrínyi Miklós), aláírások (Kemény J., Rimai, Péchy Simon), cimlapok (Gönci énekeskönyve, Rimai és Beniczki versei), a főrangu írók cimerei stb. A 25—28 fuzetre tervezett elsőrangú fontosságú vállalat nemzeti kulturánknak örök emléke leendő s már ezen szempontból is ajánljuk minden iskolázott ember és minden család figyelmébe. Minden fuzet ára csak 40 kr. Megrendelhető a kiadóhivataltól (Athenaeum, Budapest Fernncziek Tere 3. sz.) és minden könyvkereskedőtől.

— **T. előfizetőinket tisztelettel kérjük, szíveskedjenek az előfizetés megújításáról mielőbb gondoskodni, hogy a lap küldésében fennakadás ne történjék. Jelen számunk ha vissza nem küldetnék, előfizetőink közé iktatjuk a megtartót.**

C S A R N O K.

A tárcaírás.

(Folytatás.)

Mindennek, még a leghumánosabb intézménynek is vannak ellenségei. Így p. o. a kisedóvóknak szemükre vetik, hogy legyőzhetlen s eredményben nagyon kártékony játszási mániát oltanak a kis gyermekekbe, mit később a tanító vagy tanítónő bán meg leginkább; mert a gyermek mindent csak tréfálva, játszva szeretne végezni. Távol legyen tőlem, hogy újságokat olvasó nagy közönségünket nagy gyermeknek tartsam, — de hogy is! — Mindazonáltal a felhozott analogia felett ne csudálkozzanak, még kevésbé nehezteljenek.

A „licentia poetika“ mint mindenki tudja a szépirodalom terén örökké nagy szerepet játszott: a sajtó-szabadság azonban bizonyos idő óta még nagyobb. Miért? Mert a költészet a bár szabad, de szép művészetek örökké szent szabályainak és tör-

vényeinek lévén aldvette, hatalom ugyan, de korántsem korlátlan nagyhatalom, mint a milyen a sajtó. A sajtó-szabadság révén napvilágot láthat minden, de minden olvasható és nem olvasható dolog; sokszor csak azért, hogy teljék a lap.

Ki valaha Pietro Aretino famozus leveleit olvasta, meg nem tagadhatja a hasonlatosságot, mely levelei is modern tárcairódmunk közt oly feltűnő, sőt nem mondhat ellemt mérvadó tekintélyek azon állításának, hogy Aretino modern tárcairódmunk megalapítója, ősatya. S ha a híres Ambros „Bunte Blätter“ című munkájában Heine „Utleirásaira“, melyek a modern tárca formájára, alakjára, szellemére határozott befolyással és mérvadók voltak, azt mondja, hogy manap már csak a divatból kiment frivolitások benyomását teszik az olvasóra, akkor azt merem állítani, hogy szerencse divatos tárcacikkeinkre nézve az, hogy közönségünk olvasási szenvedélyében csak hamar tulatesz magát a main s holnapin, izlésében, követelményében változik nap nap után, mint a napilapok tartalma, a gyors változásban gyorsan felejt is; különben a helyes kritika rögtön, nemcsak majd a jövőben sőt né a léhaság és frivolitás jellemző bélyegét az újság írás egyik oly fontos mellékágára a Tárcairódmunkra.

Ha a központból kiinduló fővárosi napilapok hátsábjain a „Tárca-irodalom“ terén elkövetett ferdeségek és bakklövések nem is tűnnek annyira fel, és a ballet-táncosok kurta fátyol köntösébe öltöztetett meztelenségek a naponta megjelenő újság-sokadalom tarka s változatos napi hajszájában már közönséges valamik, úgy még sem lehet eléggé sajnálni az említett hiányok konstatacióját a vidéki hírlapirodalom mezéjén. Ez szűkebb határok közt mozogva, közvetlen érintő viszonyoknak és körülményeknek adózva, közelebbről érdekelt feleknek, egy megye vagy város közügyének első sorban szolgálva, a közérdeklődés orgánumait reprezentálva, de ritkábban is jelenve meg, nyugodtabban és tartósabb hatással olvastatik. Nem is tudok azért nagyobb hírlapirói bünt, mint valami semmit mondó, valami értéktelen apróságok szélesre tipró, Sanyaró Vendel elkopott nyögéseire hasonló, privát jellegű szív ömlengéseket megeresztő, éretlen tudakosságtól, okoskodás- és okvetetlenkedéstől habzó, semmisségeket feldicsőró vagy meg nem értett dolgokat kiesínyleglet letárgyaló tárcákat vagy csarnokot kapok.

Valamint a víz sima fényes tükre alá rejtőző hínár a vételetlenül beléje kerülő biztos enyészetbe viszi, úgy az ilyen simán s fénymázás tárcastilbe burkolt semmisségek a legbiztosabb megrontói a jó izlésnek s elősegítői ama általánosan észrevehető elfogultságnak, főképp az irodalomban járatlanoknál, mely mindent, a mi nem elég sekély, tréfás, léha vagy szentimentalis, elvet, vagy legalább is a kedvetlenség és unalom bizonyos nemével olvas. Az ily fajta tárcairók pedig olyanok, mint a 15-ik század vándor humanistái; sőt azok, ezekhez képest sokszor csak kis Miskák. Mert azok fejében annyi az albulcsesség és korstudomány, annyi az epochális képzettség (?), világismeret, beléjük nem férő sok tapasztalati okosság, szinpadias lelkesültség és sok olyan mindenféle, mely elkenyésztetett női kezeckéket könnyen tapsra készítet, fiatalabb kiadású szoknyás hősöket pedig egész extázisba hoz, sokszor pedig egész rajongóvá teszi a cikkirő személye iránt. Hiszen a sokoldalúság, főleg a hölgyvilág kedve szerint, az égig emelt és magasztalt ritkaságok közé tartozik. Helyes nyilatkozása pedig nem igen esik latba. Tudja is azt, fel is használja sok modern „Tárcairó“ és a római „Graculok“-hoz hasonlóan igazi „Pansophos“ módjára beszél fűröl-fáról; a legnagyobb rövidségességgel könnyedséggel, — ez főképp a Tárcának! — tárgyalja a harminc éves háborút, mesél a puskapor feltalálásáról, az egyesült államokról, kritizálja a legnagyobb szakértelemmel (?) Beethoven Symphoniáit, Wagner hangszerezését, beszél egy huzamban a koleráról, Pléh-Máriáról, olasz munkásokról, szerelmi kalandokról, míg végre elírja magát kedvese sirhantja mellett, — mi különben csak érzékeny szívre vall, ha nyilvánosan is; — mi persze nem fér össze egy meglett „rhetor Heliodorus, Graecorum longe dostissimus“-sal. No de a papiros türelmes portéka, a szerzőre rá fogják, hogy nemcsak olvasni, hanem írni is tud, a lap telik, a Firma rénoméja növekszik (?), a ki hosszú időn keresztül közönséges pálinka-ivásra szokott a vitriolt nem érzi, — a dologhoz érték pedig imádkozzák, hogy tisztességes s valamit érő tárca-írás, jöjjön el a te országod s ments meg minket a jövőben oly tárca-íróktól, kik csak olvasni s orthografiára irni képesek, hanem támassz fel olyanokat, kik az értelmi világ által Tárcacikkeikben olvastatásra is méltók, nemcsak mi a hírlapirodalom világot elárasztó termékeit általánosan, hanem megérnk, városunk közlönyét, az egész valójában megújuló s ezental terjedelemben is többet nyujtani kívánó „Közérdeket“ illeti, — quod faxit Deus!

Tornyay Károly.

Piaci árak
Nagyenyeden, 1893. év október hó 12-én.

Tisztabuza 1 hektoliter 5 frt — kr.	Marhahus 1 kilgrm. — frt 44 kr.
Elegy „ „ „ 4 „ 50 „	Sertés „ „ „ — „ 44 „
Török „ „ „ 3 „ 75 „	Borju „ „ „ — „ 40 „
Rozs „ „ „ 4 „ — „	Borbéshus 1 „ — „ 28 „
Zab „ „ „ 2 „ 25 „	Tüzifa 1 köbméter 2 „ 45 „

Felelős szerkesztőség:
Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.
Kiadó: CIRNER J. JÓZSEF.

HIRDETÉSEK.

Selyem hamisítvány. Égessünk el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban öszszepödördik és csakhamar kialszik, maga után esékely világosbarna hamut hagyván; addig a hamisított selyem, (mely zsiruszintű szallónás lesz és könnyen török) lassan tovább ég (mint hogy rostszála a festanyagtól telítetten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödördik, csak meggyöbül. **Henneberg G.** (es. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, házhoz szállítva, posta-bér- és vámentesen szivesen küld bárkinek is mintákat akár egyes öltönyekre való, akár egész végeken levő valódi selyem szövetéből Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (5.)

Férfi s női betegségek,

mint bujaker, fekélyek, bőrkütegek; folyások és hólyag-hurut a legidültebb alakban is, nem a közönséges, hosszszadalmas befeeskenedésekkel, hanem

irrigáció által saját készülékemmel s új gyógymódom szerint

vagy esetleg helyi endoszkopikus kezeléssel is

alaposan s sikeresen

kezelteknek. Stricturek, az aggkörben fellépő vizelési nehézségek; ágybeszennyezés, valamint nemi gyengességgel párosult gerinebajok

galvano-mechanikai módon

sikeresen gyógyítottak. Ormfekélyek s orrnak bedugulása, valamint a szájszarnak büzsége az általános feltalált s több 100 esetben kiténő eredményel használt

orresapkészülékemmel

rövid idő alatt alaposan gyógyítottak. Galandférgék, melyek a legerősebb kuráknak ellenállottak. Németországban készült gyógyszeremmel 3 óra alatt gyökeresen eltávolítottak.

Dr. Fischer Adolf, orvos-sebész tudor, műtő- s nőgyógyász, a „Nyilvános gyógyintézet“-nek rendelő főorvosa s speciálista 27 év óta.

Budapest, Ó-utca 5. sz. I. em. Rendel. d. u. 2-5-ig. Csak díjazott levelekre válaszolok s gyógyszeréről is gondoskodom. 9-26

Tüzifa.
Kitűnő minőségű hántott és hántatlan tűzifa házhoz szállítva kapható
CIRNER J. JÓZSEF
papirnagykereskedésében.

Egy a körjegyzői teendőkhöz jártas jó házból való egyén, **KÖRJEJYZŐI IR-NOKUL** a megyeréki körjegyzői irodába azonnal felvétetik.

NONPLUSULTRA.
4 kiló csemegesajt
3 frt utánvétért kapható
gróf TELEKI ARVÉD
drassói uradalmában
posta és távirda **KONCZA.**
Ugyanott elfogadtatnak megrendelések megegyezés szerint szállítandó
ALAPCSÖVEKRE
1 1/2 centiméteres ezre 13 forintért,
2 „ „ 16 „
3 „ „ 24 „
Alvincz állomásig.

COGNAC JPARO
Részvény-Társaság
BUDAPESTI CÉG
KORONA-COGNAC

gyártmányai orvosi célokra használtatnak és a következő egyetemi tanár urak által ajánlatnak:

Angyán, Kétli, Kézmarszky, Korányi, Kovács, Müller, Réczey, Stiller, és Tauffer.

KAPHATÓ NAGY-ENYEDEN:
Bisztritsány Lajos és Pattantyus Antalnál.

2483-1893. tkvi.
Árverési hirdetés.
A n.-enyedi kir. jbiróság, mint tkvi hatóság által a kisbirtokosok országos földhitelintézetének Sebesi Györgyné szül. Szilágyi Czeczilia elleni végrehajtási ügyében végrehajtható kérelmére a végrehajtási árverés 13 frt 13 kr tőke, ennek 1892. évi ápril hó 7-ik napjától járó 6% kamatai 2 frt 71 kr hátralék, 13 kr bírság, 4 frt 90 kr végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 3 frt 15 kr és a még felfemerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Sebesi Györgyné Szilágyi Czecziliának a nagylaki 228. sz. jtkvben A+1. 3. 4. rsz. a. foglalt ingatlanaira 789 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.
Az árverés **1893. november 21-ik napján** délelőtt 9 órakor **NAGYLAJAK** községben fog megtartatni.
Árverezni szándékozik végrehajtható kivételével tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes érték-papírban letenni.
Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben 30. 60. 90. nap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a n.-enyedi kir. adóhivatalnál, mint birói letéti pénztárnál lefizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.
Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. jbiróság, mint tkvi hatóságnál és Nagylak község előjáróságánál tekinthetők meg.
A kir. jbiróság mint tkvi hatóság. N.-Enyed, 1893. június 20.
CSERNÁTONI VAJDA, kir. jbiró.

Szer...
Nagy-En...
talán...
részét...
K...
CIRNER...
papirna...
az előf...
bér...
Kézira...

A k...
Most,
járja a mi...
goru, részle...
és a nyilván...
nek találják...
gálat? miért...
autonomiáho...
Hát az...
szereti, ha k...
vésbé, ha ve...
miért van ig...
önkormányza...
felülvizsgálat...
és köteleesség...
elég alkalma...
zotaknak is...
tesen nem a...
szul, vagy é...
szívesen eleg...
vélik, hogy...
tisztviselők...
apró-cseprő...
konziliumot...
lasztás s egy...
s a mi a dol...
illeti, bizony...
a vidám, zaj...
unalmas vizsg...
hol a jól fel...
ben is teljes...
nagyon kevés...
Ámde az...
meggyőződést...
nyek és szabá...
és mily ered...
pedig alapos...
változó viszony...
bályok megf...
módosítása, p...
ben nem kíván...
kérdések ezek...
alapos vizsgál...

A „K...
A J...
- M...
Volt egyszer...
hinni) volt egy...
közepe. Az ujab...
hogy minden vil...
van egy közepe...
zében volt egy...
nagyon, hogy ók...
az ő érdemük vo...
hanem a fentemli...
is büszkéek volta...
dett egy szép, na...
meg volt győződ...
pén van a világ...
hogy tanoda. Az...
ték, hogy tanoda...
megmaradtak a r...
radiságot, a legf...
a tanodába jártak...
lami nagy, okos...
lehetnek ók is...
emberek. Ezek vo...
volt mindez, az is...
vezés is rossznak...
pagon sok pénz a